

Türkiye’de Yaşlı Kadın Olmak Kuşaklararası Görüşler: Eskişehir İl Örneği

Günseli KURT*

Türkiye’de Yaşlı Kadın Olmak
Kuşaklararası Görüşler: Eskişehir İl Örneği

Özet

Başta Avrupa ülkelerinde olmak üzere gelişmiş pek çok ülkede “yaşlılık” yaşanan en büyük toplumsal sorunların başında gelmektedir. Türkiye’de yakın gelecekte benzer sorunların yaşanacağı öngörülmektedir.

Çalışmada, yaşlılık olgusu genel hatlarıyla incelenmiş, kavramlara açıklık getirilmiştir. Yaşlıların sorunları ve denenmiş çözümler ile yaşlılıkta ilgili bilim dalları hakkında yazın araştırması yapılmış, deneyimler-bilgiler küçük notlarla çalışmaya eklenmiştir.

2013 yılı, Türkiye ve Eskişehir yaş grubu nüfusu ile Eskişehir’deki 65 yaş üstü nüfusun yıllara ve cinsiyete göre değişimi incelenmiştir. Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de ve Eskişehir’de yaşam süresi, özellikle kadınların yaşam süresi erkeklere göre daha fazla, uzamıştır. Türkiye ve Eskişehir’de faaliyet gösteren yaşlı bakım evi istatistikleri değerlendirilmiştir.

Eskişehir örneği üzerinden, anket sonuçlarına göre, yaşlı ve genç insanların karşılıklı uyum içinde ve mutlu olarak yaşadıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Being An Old Woman in Turkey - Intergenerational
Opinions: Eskisehir Province Example

Abstract

Old age is a major social problem in many developed countries, and mainly in European countries. Turkey is expected to experience similar problems in the near future.

The study examines the outlines of the state of old age and clarifies concepts. Research was made about old people’s problems and tested solutions, and branches of science related to old age. Experiences and information have been added to the study through small notes.

Turkey and Eskişehir age group population for the year 2013 and the change of senior citizen population over years and by gender were studied. Life expectancy, especially women’s, have elongated in both Turkey and Eskişehir, as in all over the world. Elderly nursing home statistics in Turkey and Eskişehir were evaluated.

The results of the survey indicate that old and young people live happily in mutual harmony in Eskişehir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Eskişehir, Yaşlanma, Cinsiyet

Key Words: Turkey, Eskisehir, Population Ageing, Gender

1. Giriş

Yaşlanma, her canlı için hayata başlayıp, ölüme kadar devam eden bir değişim süreci olarak kabul edilmektedir (Öz, 2002). Dolayısıyla insanlar için, bugünün bebeği-çocuğu ve özellikle ergenlik dönemi çalkantıları yaşamaları nedeniyle yaşlıları anlamakta zorlanan gençler, yarının yaşlısı olacaktır. Kişisel olarak güzel geçirilmesi gereken bir dönem olsa da yaşlılığın, gün geçtikçe başta kişinin kendisi ve aileleri olmak üzere, tüm yöneticileri, sivil toplum kuruluşlarını v.d.’lerini ilgilendiren bir problem halini almakta olduğu görülmektedir. Bu nedenle yaşlılık konusunda var olan ya da mey-

* Günseli KURT, Yrd. Doç. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İstatistik Bölümü, gunseli@ogu.edu.tr

dana gelebilecek problemlerin çözümü için günümüzdeki durumun irdelenip, geleceğe yönelik tahminlerin doğru yapıp, önceden gereken önlemlerin alınması gerekmektedir.

Türkiye'nin nüfus olarak, yakın geçmişe kadar, "genç nüfus" olması nedeniyle yaşlılık ve yaşlanmak olgusu ihmal edilmiştir. Ancak son yıllarda Türkiye'de büyük şehirlere göçün etkisi, gençlerin yoğun çalışma hayatına katılımı vb. nedenlerle yaşlılık ve yaşlıların bakımı sorunlarında artışlar gözlemlenmeye başlanması konuyu gündeme getirmiştir. Üniversitelerin tıp fakültelerinde, psikoloji, sosyoloji, toplum bilim bölümlerinde yaşlılıkla ilgili anabilim ve bilim dalları kurulmuş, Sağlık Bakanlığı ile Aile ve Sosyal İşler Bakanlığına bağlı birimler oluşturulmuştur. Bu çalışmada öncelikle yaş, yaşlılık kavramları, yaşlılıkla ilgili bilimsel gelişmeler ve yaşlılıkta yaşanan sorunlar özet olarak ele alınmıştır. İstatistiklerle Türkiye'deki yaşlı nüfus ile Eskişehir'deki yaşlı nüfusun yıllara ve cinsiyete göre değişimi incelenmiş ve Türkiye ile Eskişehir'deki yaşlı bakımevleri/huzurevleri istatistikleri verilmiştir. Eskişehir il örneği üzerinden, yaşlı kadınların gençlere ve gençlerin yaşlı kadınlara bakış açısı-kuşaklararası görüşler hazırlanan anketlerle araştırılmış, beklentiler ve yargılar arasındaki ilişki değerlendirilmiştir*.

1.1. Yaş, Yaşlanma ve Yaşlılık

Türkiye'de ve pek çok ülkede yaş, yaşlanma ve yaşlılık kavramları çoğu zaman ayırt edilmeksizin birbiri yerine kullanılan yaşlılıkla ilgili olarak kullanılan kavramlardır.

Yaş; biyolojik ve kronolojik yaş olarak ikiye ayrılır. Kronolojik yaş; doğumdan başlayarak içinde bulunan zaman kadar geçen yılların toplamıdır. Biyolojik yaş; içinde bulunan biyolojik basamağın zaman birimi olarak ifade edilmesidir (<http://www.eyh.gov.tr/tr>).

Kronolojik yaş tüm insanlarda aynı olduğu halde, biyolojik yaş kişilere göre değişmektedir. Kronolojik olarak aynı yaşta olmalarına rağmen, bazı insanlar genetik yapıları, ruhi durumları, içinde yaşadıkları koşullar ve diğer nedenlere bağlı olarak **yaşlanma** belirtilerini daha fazla gösterebilmektedirler.

Yaşlılık; zaman faktörüne bağlı olarak canlının değişen çevreye uyum sağlama kudreti ile organizmanın iç ve dış etmenler arasında denge sağlama potansiyelinin azalması ve böylece yaşlanma ile ölüm olasılığının yükselmesi dönemi olarak ifade edilmektedir. Bir başka tanımla insanlar için yaşlılık, nöral fizyolojik bir olgu olup, kişinin fiziki ve ruhi güçlerini bir daha yerine gelmeyecek şekilde yavaş yavaş kaybetme halidir (<http://www.eyh.gov.tr/tr>). **Dünya Sağlık Örgütü'nün** (WHO-World Health Organization) **1963 yılında** yaptığı **sınıflandırmaya** göre, **45-59: Orta Yaş, 60-74: Yaşlılık, 75-89: İhtiyarlık, 90 ve üstü yaş ileri ihtiyarlık** olarak belirlenmiştir.

Yaşla ilgili sınıflamalarda, yaşlılık ve ihtiyarlık ayrımı, temel olarak kişinin fiziksel ve biyolojik etkinliğinin düzeyine bağlı olarak yapılmaktadır ([http://whqlibdoc.who.int/euro/phie/WHOPHIE18\(part1\). Pdf](http://whqlibdoc.who.int/euro/phie/WHOPHIE18(part1).Pdf)). Ayrıca ülkelerin içinde bulunduğu koşullar, sağlık güvence sistemleri, doğustaki yaşam

* 3 Mayıs 2014 tarihinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi II. Kadın Araştırmaları Sempozyumunda bildiri olarak sunulan çalışmamın geliştirilerek yeniden düzenlenmesiyle hazırlanmıştır.

beklentisine göre değişiklik göstermekte (Konak&Çiğdem, 2005; Nahçıvan&Demirezen&Erdoğan, 1999), günümüzde bazı ülkelerde 65 yaşın yaşlılık sınıfının alt sınırı olarak kabul edildiği görülmektedir. Türkiye’de yaşlı bakım ve huzur evlerine kabul edilme yaşı 60 olarak belirlenmiştir (<http://www.eyh.gov.tr/tr/8158/Genel-Mudurlugumuze-Bagli-Huzurevlerine-Yasli-Bakim-ve-Rehabilitasyon-MerkezlerineGirişKoşulları-Başvuru>). Bu çalışmada insanlar için kronolojik olarak geçen 65 yıllık zaman sonrası gerçekleşen yaşlılık tanımı kabul edilerek araştırma gerçekleştirilmiştir. Yaşlılık döneminin fiziksel, sosyal özelliklerine, demografik yapıya ve ihtiyaçlara bağlı olarak yaşlanma ve yaşlılıkla ilgili konularda gelişen bilim/anabilim dalları izleyen kesimde ele alınmıştır.

1.2. Yaşlılık Döneminin Özellikleri/Sorunları ve İlgili Bilim Dalları

Yaşlılık, yaşam boyunca birbirini izleyen değişimlerin meydana geldiği, yaşlanma süreciyle ortaya çıkan durumdur. Yaşla beraber kişinin fiziksel yapısının yanı sıra, sosyal yaşamında, toplumsal rol ve statüsünde genellikle olumsuz yöne giden değişimler meydana gelmektedir. Başlangıçta tıp fakültelerinde yaşlılıktan kaynaklanan hastalıkların tedavisi ile ilgili bölümler, daha sonraları psikolojik, sosyolojik ve toplum bilimleri açısından da irdelenmesi gerekliliği nedeniyle genişleyerek artmıştır. Yaşlanmanın ve yaşlılığın bilimi anlamına gelen **Gerontoloji**, kendi içinde **Geriatrici**, **Gerontososyoloji**, **Yaşlılık Sosyolojisi**, **Yaşlanmanın Sosyolojisi**, **Sosyal Gerontoloji**, **Gerontopsikoloji**, **Gerontopsikiyatri** adıyla çeşitli alt dallara ayrılmaktadır. Yaşlılık politikaları oluşturma ve geliştirme çabalarında önemli bilim dallandırlar (<http://proje.akdeniz.edu.tr/Gerontoloji/anasayfa.aspx>, <http://www.geriatrici.hacettepe.edu.tr/soru/geriatrici.doc>, Baran, 2011).

Yaşlı Bakımı; Türkiye’de çok yeni, 2005-2006 yıllarında ilk olarak Sakarya ve Akdeniz üniversitelerinde açılan eğitim dalıdır. Toplumsal olarak duyulan ihtiyacı karşılamak amacıyla 2014-2015 yılı öğretim döneminde, 60’tan fazla devlet ve vakıf üniversitesinin sağlık meslek/meslek/sağlık hizmetleri meslek yüksekokullarında sağlık meslek lisesi mezunları, “Yaşlı Bakımı” bölümünde eğitim alarak, ön lisans diplomasıyla “sağlık teknikeri unvanı” kazanmaktadır. Yaşlının temel özelliklerini ve gereksinimlerini bilme ve bu doğrultuda yaşlının ihtiyaçlarını karşılama becerisiyle yaşlıya bütüncül yaklaşabilme yetisi kazanan mezunlar, yaşlı bakım hizmetlerinin yürütüldüğü tüm kamusal ya da özel kurumlarda uzman gözetiminde çalışabilme olanağı bulmaktadırlar (<http://shmyo.akdeniz.edu.tr/yasli-bakim-hizmetleri>).

Tüm toplumlarda yaşlı nüfusun giderek arttığı görülmektedir. Başta yerel yönetimler olmak üzere, aile ve sosyal politikalar bakanlığının ve yaşlılıkla ilgili tüm bilim dallarının yanı sıra, yaşlıların ve ailesinde yaşlı bulunanların ortak çabası, profesyonellik gerektiren yaşlı hizmetleri ve bakım sorununun çözümü noktasında birleşmektedir. Yaşlılığa/ihtiyarlığa bağlı engellilik ya da psikiyatrik hastalık (Alzheimer hastalığı ve demans (bunama)) sorunu olan yaşlıların evde bakım işini Türkiye’de genellikle ailelerin üstlendiği bilinmektedir (http://www.itgevakif.com/journal/Dergi_1_Alzheimer.pdf). Yaşlılıkla birlikte ortaya çıkan kısmi ya da tam bağımlılık nedeniyle yaşlılar günlük yaşamlarını devam ettirmede farkında olarak/olmayarak bir başkasının yardımına gereksinim duymaktadır ya da ailesinin diğer fertleri onları yalnız bırakmamak durumunda kalmaktadır (Öztop&Şener&Güven, 2008). Türkiye’nin demografik yapısındaki değişiklikler (örneğin; ailelerin

çekirdek aileye dönüşmesi, yalnızlık, kırsal bölgelerden kentsel bölgelere göç, ailelerdeki her kesin özellikle kadının çalışma hayatına girmesi, geleneksel kültür, örf, adet ve değerlerdeki değişimler, kuşaklar arasındaki farklılıklar vd. leri) ve yaşlı sayısındaki artışın getirdiği sorunların çözümü için, çeşitli kurumlarda ya da evde, yaşlılara verilecek hizmetler giderek önem kazanmaya başlamıştır. Ailelerin yaşlılara bakma sorumluluğunun ve sorumluluğu alma eğilimlerinin farklı sosyo kültürel yapıya sahip tüm ailelerde, günden güne azaldığı görülmektedir. Dolayısıyla yaşlı bakım sorununu sadece ailelerin değil, yaşlılığı ve yaşlı sayısı hızla artan toplumların da sorunu haline gelmiş, yöneticilerin konuya eğilmelerini gerektirmiştir.

Dünyada yaşlı kişilere verilen hizmetler, özellikle yaşlı nüfusun yoğun olduğu, gelişmiş ülkelerde oldukça çeşitlenmiş ve genişlemiştir. Buna rağmen 28.09.2014'te Hristiyan dünyasının papası Vatikan'daki vaaz konuşmasında toplumda yaşlı insanların yerinin önemine değinerek, kâr amaçlı huzur evlerinin çoğaldığına işaret etmiş "yaşlıların kaderine terkedilmesi bir tür ötenazidir" şeklinde ifadeler kullanarak ilgililere mesaj yollamıştır(<http://tr.euronews.com/>). Birleşmiş Milletler Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından önerilen tedbirler çerçevesinde ABD'de yaşlılara yönelik faaliyet gösteren en önemli sosyal kuruluşlardan "Yaşlı Kadınlar Birliği" (OWL)'nin kuruluş amaçları kapsamında geliştirilen "yaşam kalitesini belirleme ölçütleri" son derece evrensel bir yaklaşım göstermektedir(Konak&Çiğdem, 2005). Sağlıklı aile ilişkilerinin kurulması ile uygun konut/barınma koşulları ve donanımın sağlanması, günümüz yaşlılarının yaşam kalitesini yükseltmede diğer ölçütlerden daha çok önem kazanmıştır. Yaşlanmayla birlikte kişilerin yaşamlarındaki hareketlilik yerini daha durağan bir hayata bırakmaktadır. Emeklilik, çocukların evlenmesi/evden ayrılması, eşin kaybedilmesi, yalnızlık, sağlık problemleri(kas ve kemiklerin zayıflaması, kilo artışı, su alımı ve beslenme bozuklukları (Aksoydan, 2005), kişinin kendisinde ya da varsa-yaşıyorsa eşinde görme, işitme problemleri ile birlikte diğer sağlık problemlerinin ortaya çıkması, kronik rahatsızlıkların etkisinin artışıyla fiziksel yapıdaki olumsuz yöndeki değişimin) artışı gibi kabul etmekte zorlanılan birçok farklı durum yaşlanma sürecinde gerçekleşmektedir. Yaşlı kadınlarda yalnızlık başta olmak üzere bu durumlar daha belirgin şekilde gözlenmektedir (Arun, 2014; Arun&Çakıroğlu-Çevik, 2013). Bağımsızlıklarını korumak istemelerine rağmen çevrelerindeki değişimler-yenilikler, genellikle yaşlılara kaygı verir ve uyum sorunları yaşanır. Bu nedenle kendi başlarına yaşayan yaşlıların çocuklarıyla yaşayanlardan daha mutlu oldukları bilinmektedir (Öz, 2002). İnsanlar yaşlandıkça, yaşamın anlamı da değişmektedir (Kurt, 2008).

Yaşlılık dönemi sosyal özellikleri, yaşanan fiziksel özellikler, koşul ve sorunlardan bağımsız düşünülemez. Yaşlılık döneminde karşılaşılan sorunların başında sosyal uyum ve yaşam doyumu sorunu gelmektedir. Eğitim, meslek, gelir durumu, yaşanan yer(kır-kent), çevre gibi faktörler, yaşlının sosyal özelliklerini ve uyumunu farklılaştırmaktadır(Kurt, 2008). Özellikle yaşlı kadınlarda eğitimsizlik, dulluk, fakirlik ve sosyal güvenlik yoksunluğun daha yaygın oluşu nedeniyle, tüm yaşamlarında olduğu gibi kadınlar ailevi sorumluluklar başta olmak üzere yakınlarıyla ilgili pek çok görevi üstlenir ya da üstlenmek zorunda bırakılabilir/kalır. Yaşlı kadınlarda dulluk yaşanan en büyük problemlerdendir (Arun&Arun, 2011). Türkiye'de ve dünyada erkeklerin yaşam süresinin kadınlardan daha kısa olması, yaşanan yere göre değişmekle birlikte, 75 yaş üstü kadınlar içinde dul kadın

sayısının artmasına neden olmaktadır. “Yaşlılığın kadınsallaşması” (Arun, 2014; Arun,2013; Tufan, 2006) olarak değerlendirilen bu durum kadınlarla ilgili çalışmalarda dikkate alınmalıdır.

Yaşla birlikte gelişen herhangi bir sorun genellikle diğer sorunların oluşmasına neden olmaktadır. Pozitif kişisel kimlik, fiziksel sağlığın ve psikolojik durumun iyiliği, ekonomik güvence, iyi sosyal ilişkilere sahip olma, kişisel inançlar, sosyal ilişkiler ve yaşanılan çevre, yaşamını kontrol edebilme duygusu, arkadaşlarla ilişkilerin niteliği, alınabilen sosyal desteğin iyiliği şeklinde sıralanabilecek (<http://www.sdemirelhuzurevi.gov.tr>) koşullar yaşlılık ve yaşlanma döneminin daha rahat geçirilmesine yardımcı olmaktadır. **Serbest Zaman Pedagojisi** uygulamalarıyla yaşlıların yaşam doyumu ve sosyal uyum sorunlarının çözümü yolunda yöntemler geliştirilmeye çalışılmaktadır. Önümüzdeki yıllarda Türkiye’de de ekonomik ve sağlık durumu iyi olan yaşlıların sayısında artış olacağı tahmini nedeniyle, yaşlıların sosyal hayat ve iş hayatına entegre edilebilmesi çalışmalarına Türkiye’de de başlanmıştır. Yerel yönetimler ve tıp fakültelerinde hasta ve yaşlılar için uğraş tedavisi çalışmaları yapılmaktadır(bknz. <https://www.ogu.edu.tr>). Avrupa ve gelişmiş ülkelerde yaşlılar için düzenlenen “Üçüncü Yaş Turizmi” olarak isimlendirilen etkinlikler değerlendirilmesi gereken çalışma alanıdır (<http://proje.akdeniz.edu.tr/Gerontoloji/anasayfa.aspx>,http://www.itgevakif.com/pdfs/YasliTurizmi_itufan_sicher.pdf, Özdiçiner, 2008).

Yaşlıların toplumlardaki yaşlılık algısından ötürü ayrımcılığa maruz kalması, sosyal yaşamdaki hızlı tempoya ayak uyduramamaları, üretenden çok tüketen konumunda olmaları nedeniyle yaşanan kişisel, ailevi ve toplumsal sorunların çözümü üzerinde Türkiye’de de ivedilikle çalışmalıdır. Artan yaşlı nüfus; işgücü, kaynak, ekonomi ve yaşlı bakımı gibi pek çok toplumsal konuda sorunların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Yaşlılığı güvence altında, mutlu ve doymuş kişilerin oluşturduğu toplumlarda yaşamın daha rahat sürdürüleceği aşikârdır. Gün geçtikçe Türkiye’de de yaşlılığın ve kadın yaşlı sayısının artması nedeniyle ve kadın-erkek, genç-orta yaşlı tüm insanların gelecekte aynı konuma düşeceğinin bilincinde olarak, yaşam kalitesini yükseltmek için çalışması, gerekenleri önceden düşünmesi ve yapması gerekliliği açıktır.

2.Gereç ve Yöntem

Araştırmanın amacı; Demografik yaşlanma sürecindeki yaşlılarla ileri yaşlıların dünyada belirgin şekilde arttığı ve artmaya devam edeceği bilgi ve bulguları nedeniyle, **öncelikle Türkiye ve Eskişehir’deki yaşlı sayılarına ilişkin istatistikler ile nüfus dağılımı piramidi** çizilerek, **cinsiyete göre yaşlı nüfustaki artışla ilgili karşılaştırma** yapılması amaçlanmıştır. Daha sonra iki ayrı kesimde, Türkiye ve Eskişehir’deki **yaşlı bakımevi ve huzurevi istatistikleriyle yaşlılıkta barınma ve bakım problemi** nin ele alınarak araştırılması amaçlanmıştır. İzleyen kesimde amaç, sayısal ve oransal olarak **Eskişehir’deki kadın-erkek yaşlılığı** ile ilgili **istatistiklerin** incelenerek değerlendirilmesidir. Nüfus yapısı ile yaşlı **barınma ve bakım araştırması**, ilgili veri tabanlarından elde edilen **hazır verilerle** yapılmıştır. Eskişehir’de yaşayan **65 yaş üstü kadınların**, eğitim, medeni durum, sosyal güvence, mutluluk hissi ile gençlerden beklenti, istek ve algıları gibi yaşlılık dönemi olgularının birbirleriyle ilişkilerini belirlemek ve **65 yaş altındaki kişilerin** evlerinde yaşlılarla birlikte yaşam düşünceleri, isteklilikleri ile yaşlılara bakış açıları belirlenerek, kuşaklararası **görüş farklılıklarının istatistiksel olarak araştırılma-**

sı hedeflenmiştir. Araştırmanın bu son kesimi için veri toplama metodu olarak anket yöntemi kullanılmıştır.

65 yaş üstü ve altı kişilere uygulanacak iki farklı anket oluşturulmuştur. Her iki ankette öncelikle kişisel sorular sorulmuştur. Gençlere birlikte yaşanan yaşlı görülen kişi sayısı, kimle/kimlerle yaşadıkları ve yaşları, kaç yıldır birlikte yaşadıkları, ekonomik bağımlılık olup-olmadığı şeklinde 19 sorunun yer aldığı ve sonrasında yaşlılarla karşı tutumu ölçmek için beşli Likert ölçeği yöntemiyle hazırlanmış 37 sorudan oluşan anket uygulanmıştır. Yaşlılara yüz yüze uygulanan ankette 26 tane gençlerle ve yaşlılıkla ilgili tutum sorusu ile "mutlu musunuz?" sorusu yöneltilmiştir. Yanlış bilgi alma ihtimali düşürülmek istendiğinden, sorular yaşlılara anketörler tarafından sorulmuş ve alınan yanıtlar işaretlenmiştir.

Araştırma tekniği; elde edilen veriler öncelikle betimleyici istatistiklerle sayısal/oransal olarak ve şekillerle değerlendirilmiştir. Anket uygulamasıyla verilen yanıtların uyumluluğu uygun istatistiksel tekniklerle araştırılmıştır.

Evren; Ocak-Nisan 2014 tarihleri arasında Eskişehir ili ve ilçelerinde ikamet eden 65 yaşın üstündeki kadınlar ile 65 yaşın altındaki kişilerin her biri. **Örneklem;** Eskişehir'de ikamet eden rastgele seçilmiş kişilerdir. 65 yaş altında cinsiyet ayrımı yapılmamıştır, 65 yaş üstünde sadece kadınlardan elde edilen veriler esas alınarak bu çalışmada kullanılmıştır.

Anket uygulanırken, Türkiye'de yerel yönetim seçimi olması nedeniyle, sokaklarda çok sayıda siyasi ankete yanıt verdikleri için özellikle yaşlı kadınlar yanıt vermek istememiş, bu nedenle istatistiksel olarak yeterli anket sayısına ulaşmakta zorlanılmıştır. Anket yapma amacımızın ve soruların yanlış anlaşılması ve soru dışı verilen yanıtlar, uygulama süresini anket başına neredeyse bir saat gibi uzun bir süreye taşımıştır. Aileleri ve yaşlılıkla ilgili sorularda ise oldukça hassas olmaları, soruların sorulmasını zorlaştırmış ve daha çok sohbet etme isteği içine girmişler, ayrıca sorulara alınan yanıtların soru dışında olması aynı sorunun defalarca tekrarlanmasına sebep olmuştur. Gençlerin de konuya yeterince duyarlılık göstermediği gözlemlenmiştir. Tüm bu sorunlar araştırmanın tamamlanmasını zorlaştırmış ve uygulanabilir/değerlendirilebilir anket sayısını düşürmüştür.

2.1. Türkiye'de Yaşlılık

Yaşlılık sorununu incelemede kullanılan belirleyicilerden bazıları; toplam nüfus içinde yaşlı nüfus oranı, nüfus artış hızı, doğuştan beklenen yaşam süresi, ortanca yaş ve yaşlı bağımlılık oranlarıdır(TÜİK).

Yıllara göre Türkiye için toplam nüfus, toplam nüfus içinde yaş grupları ve toplam nüfus içindeki oranların dağılımları Tablo 1.'de verilmiştir. 1935 yılında 16.158.385 kişilik toplam nüfus içindeki 0-14 yaş arası genç nüfus oranı %41 iken zamanla azalmış, 1960-1975 yılları arasında nüfus politikalarının etkisiyle toparlanmışken, izleyen yıllarda hızla düşerek 2013 yılında 76.667.864 nüfuslu Türkiye'nin en düşük genç nüfus oranı, %24,6 olarak hesaplanmıştır. 15-64 yaş nüfusun oranının zamanla arttığı görülmektedir. 1935-1985 yılları arasındaki oranlar %55 civarında iken 1990 yılından itibaren hızla artarak 2013 yılında %67,7'ye ulaşmıştır. 1935 ile 1960 yılları arasında Türkiye'de

nüfusun ortalama %3,5'i 65 yaş ve üstü yaştaki yaşlı kişilerden oluşmuştur. 1970-1990 döneminde bu oran %4 civarında seyrederken, 2007 yılından itibaren oransal artış ivme kazanmıştır. 2013 yılı istatistiklerine göre nüfusun %7,7'si yaşlılardan meydana gelmektedir.

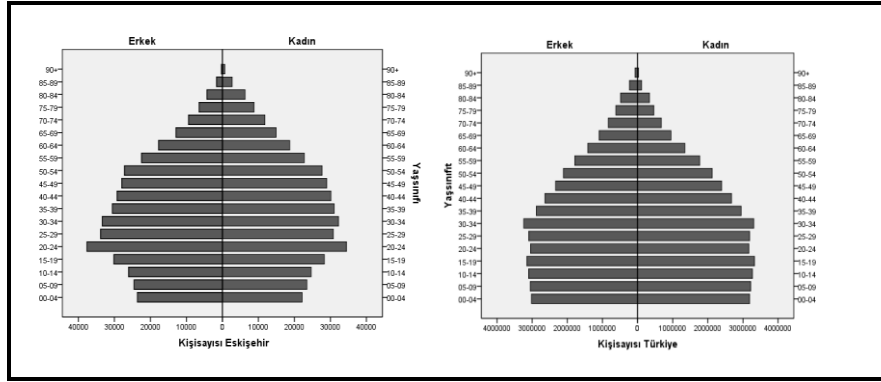
Tablo 1: Türkiye'de Yaş Gruplarının Toplam Nüfus İçerisindeki Oransal Dağılımları

Yıl	Toplam Nüfus	Yaş Grupları(%)		
		0-14 yaş	15-64 yaş	65 yaş üstü
1935	16.158.385	41.14	54.7	3.9
1940	17.820.950	42.1	54.3	3.5
1945	18.790.174	39.5	57.1	3.3
1950	20.947.188	38.3	58.4	3.3
1955	24.064.763	39.3	57.3	3.4
1960	27.754.820	41.2	55.2	3.5
1965	31.391.421	41.9	54.1	4.0
1970	35.605.176	41.8	53.8	4.4
1975	40.347.957	40.6	54.8	4.6
1980	44.736.957	39.1	56.1	4.7
1985	50.664.458	37.6	58.2	4.2
1990	56.473.035	35.0	60.7	4.3
2000	67.803.927	29.8	64.5	5.7
2007*	70.586.256	26,4	66,5	7,1
2008*	71.517.100	26,3	66,9	6,8
2009*	72.561.312	26,0	67,0	7,0
2010*	73.722.988	25,6	67,2	7,2
2011*	74.724.269	25,3	67,4	7,3
2012*	75.627.384	24,9	67,6	7,5
2013*	76.667.864	24,6	67,7	7,7

Genel nüfus sayım sonuçları(1935-2000) ve adrese dayalı sonuçlar(2007-2013(*))

2.2. Türkiye ve Eskişehir'de 2013 Yılı Nüfus Yaş Dağılımı

Türkiye'nin nüfus yaş dağılımı ve Türkiye İstatistik Kurumunun cinsiyete dayalı 2013-2075 yılları arası tahmini nüfus piramidi, yaş dağılımının yaşlılık sorunu yaşayan ülkelerdeki gibi olacağını, yaşlanmanın artacağını göstermektedir (<http://www.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=15844>). Türkiye, orta yaşlardaki büyük kitlenin yakında 60 yaşını aşması nedeniyle yaşlanacaktır (Tufan, 2007). Türkiye'de ortanca yaş 1980'li yıllarda 20 yaş civarındayken, 2000'li yıllarda 30'lu yaşlara yaklaşmıştır. Yaşlıların gençlere bağımlılık oranı da yaşlılığın artışı nedeniyle yükselmeye başlamıştır.



Şekil 1. 2013 yılı Türkiye ve Eskişehir Nüfusu Yaş Piramitleri

Toplumlar genellikle doğum oranlarının azalması ve yaşam süresinin uzaması nedeniyle yaşlanmaktadır (Mandıracıoğlu, 2010). Nüfus artış hızındaki yavaşlamanın ancak doğurganlığın artırılması ve bebek ölümlerinin azaltılması vb. yapılacak planlamalarla önüne geçilebilir. Türkiye’de nüfus artış hızının düştüğü ve bu düşüşün yaşlılık hızının artışında etken olduğu bilinmektedir. 2013 yılında binde 11,2 olan nüfus artış hızının, TÜİK nüfus projeksiyonlarına göre zamanla azalarak 2023 yılında binde 8,4 olacağı tahmin edilmiştir. Türkiye’de doğuştan beklenen yaşam süresi 1960’larda kadınlar için 54 yıl, erkekler için 51 yıl iken, 2014 yılı için erkeklerde doğuştan beklenen yaşam süresi 73,7 yıl, kadınlar için 79,4 yıl olmuştur. 2013 yılı tahminlerine göre, 2023 yılı için erkeklerde 75,8 ve kadınlarda 80,2 yıl olacağı tahmin edilmiştir (TÜİK, 2012). Türkiye’deki yaşam süresi gelişmiş ülkelere kıyasla daha kısa olmakla birlikte cinsiyete göre durum paralellik izlemekte kadınlar daha uzun yaşamaktadır (Arun, 2013).

Türkiye’nin doğurganlığı en çok düşen illeri arasında ikinci sırada olan (2005 yılı (Tufan, 2007) ve 2013 TÜİK verilerine göre) Eskişehir’de yaşlılık problemlerinin yakın gelecekte ailelerle yöneticilerin karşısına çıkacağı aşikârdır. Türkiye çapında 65 yaş üstü kişi oranı %7,7 iken, Eskişehir için bu oran %10,01 olup, bu oran Türkiye geneline göre Eskişehir’de yaşlı nüfus yoğunluğunun yüksek olduğunu göstermektedir (bkz. Tablo 1 ve Tablo 4). Eskişehir’de nüfus artış hızı %012,6 ve ortalanca yaş, erkeklerde 33,6 ve kadınlarda 35,7’dir. Toplam yaş bağımlılık oranı 39,0 (15-64 yaş grubundaki her 100 kişi için 0-14 ve 65 ve daha yukarı yaş gruplarındaki kişi sayısıdır). Yaşlı bağımlılık oranı 13,9 dur (15-64 yaş grubundaki her 100 kişi için 65 ve daha yukarı yaş grubundaki kişi sayısıdır). Eskişehir’de ortalama hane halkı büyüklüğü 2,8’dir. Piramit şeklinde olması beklenen nüfus yaş dağılımı, Şekil 1’de görülebileceği gibi, Türkiye ve Eskişehir için geçerli değildir. Eskişehir orta yaş grubu kişi sayısının çokluğu nedeniyle hızla yaşlanmakta olan ildir.

2.3. Türkiye Yaşlı Bakımı ve Bakım Evleri İstatistikleri

Türkiye’de yaşlıların ve yardıma muhtaç kişilerin korunması için yaşlı evleri, aceze evi, güçsüzler evi, düşkünler evi yapılması, cumhuriyetin ilanından sonra 1930 yılında çıkarılan yasayla, kamu kuruluşları ve belediyelerin görev kapsamına sokulmuştur. Türkiye kalkınma planlamalarında da yaşlılık konusu gündeme gelmiş, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında (2001-2005) “Ülkemizin sosyo ekonomik gelişmesine paralel olarak gelişme gösteren sanayileşme, kentleşme ve aile yapısında meydana gelen değişmeler ve 60 ve üstü yaş grubunda yavaş da olsa görülmeye başlayan nüfus artışı, huzurevi ve yaşlı dayanışma merkezlerinin açılmasını, bu kesime yönelik bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinin artırılarak sürdürülmesi ihtiyacının önemini ortaya koymaktadır” ifadesi kullanılmıştır([http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/sosyal hi.htm](http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/sosyal%20hi.htm)).

Dokuzuncu Beş Yıllık Kalkınma Planında (2007-2013) yaşlılara yönelik olarak evde bakım hizmetinin desteklenmesi, kurumsal bakım konusunda huzurevlerinin sayısı ve kalitesi artırılmasının hedeflendiği belirtilmiştir. “Ülkemizde yaşlı nüfusta gözlenen artış ve aile yapısının değişime uğraması gibi nedenler, yaşlı kesime götürülecek hizmetlerin önemini artırılmasına” ifadesine dayandırılmakta olduğunu görülmektedir (<http://www.dpt.gov.tr/DocObjects/Download/1968/plan9.pdf>).

Türkiye’de dernek ve vakıflara, azınlıklara ait kuruluşlar ile gerçek kişilere ait kuruluşlarda yaşlı bakım hizmeti verilebilmektedir(DPT,2007;s.22). Özel Huzurevleri ve Yaşlı Bakımevleri Yönetmeliği hükümleri içinde, 55 yaş ve daha yukarı yaşlarda olup sosyal ve/veya ekonomik yönden yoksunluk içinde bulunan, kuruluş bakımına ihtiyacı olan (60 ya da 65 yaş üzeri) yaşlı kişilerin özel huzurevlerinde, özel bakıma ihtiyaç duyan yaşlıların ise bakımevlerinde bakım ve korunmalarının sağlanması gereği yer almaktadır.

Türkiye’de yaşlı bakım hizmetleri konusundaki çalışmalar gün geçtikçe artmasına rağmen 2013 yılı istatistiklerine göre 139 tanesi özel, toplam 307 huzurevi bulunmaktadır. Toplam kapasitesi 24.660 kişidir. Huzurevlerinde boş yerler olmasına rağmen kalmak için sıra bekleyen yaşlıların olması bazı problemlerin göstergesidir. Yaşlılık Döneminin Özellikleri/Sorunları ve İlgili Bilim Dallarında kesimde belirtildiği gibi yaşlı nüfusun çocukları ve ailesi tarafından bakımının üstlenilme sıklığı azalmakta ve gitgide daha çok yaşlı huzur evine ve bakım evine ihtiyaç duymaktadır. Türkiye’de 2013 yılında yaşlılara hizmet veren çeşitli kurumlara bağlı yaşlı bakım ve huzurevi istatistikleri Tablo 2.’de verilmiştir.

Tablo 2: 2013 Yılında Türkiye'deki Huzurevlerinin Sayısı ve Kapasiteleri

Yaşlı bakımevi ve Huzurevleri	Huzurevi	
	Sayısı	Kapasite
Özürlü ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne ait Huzurevleri	109	11.826
Dernek ve Vakıflara ait Huzurevleri	30	2.482
Azınlıklara ait Huzurevleri	7	920
Özel Huzurevleri	139	6.853
Diğer Bakanlıklara Bağlı Huzurevleri	2	566
Belediyelere ait Huzurevleri	20	2.013
Toplam	307	24.660

Kaynak: <http://www.eyh.gov.tr/tr/html/8155/Yasli+Bakim+Hizmetleri>

2009 yılı Türkiye hane halkı bütçe araştırması(TÜİK) verilerinden hareketle, nüfusun %1,5'inin tek başına yaşadığı, bu 1 034 661 kişi içinde 60 yaş üstü kadın oranının %68 olduğu belirlenmiştir(Arun, 2014). Türkiye'de 2013 yılı itibarıyla 60 yaş üstü kişi sayısı yaklaşık 6 milyon kişi olup, yaşlıların barınma talepleri konusundaki bilgilere ulaşamamasına rağmen, huzurevi sayısı ve kapasitelerinin yeterli gözükmediği belirtilebilir. İstatistiksel bilgilere dayanmadan elde edilen bilgilere göre Türkiye çapında ve Eskişehir'de yaşlı bakımevi ve huzur evlerine kabul edilmek için çok sayıda kişinin sıra beklediği bilinmektedir.

2.4. Eskişehir Yaşlı Bakımevi İstatistikleri

Eskişehir'de, 2013 yılında, yaşlılara hizmet veren huzurevlerinin kuruluş yılları ile kapasite ve doluluk bilgilerine göre Eskişehir'de 318 kişi kapasiteli 6 tane yaşlı bakım ve huzurevinin faaliyet göstermektedir.

Tablo 3: Eskişehir'deki 2013 Yılı Huzurevlerinin Kuruluş Yılı, Kapasite ve Doluluğu

Yaşlı bakım ve Huzurevleri	Kapasite	Doluluk	Boş kontenjan	Kuruluş yılı
Eskişehir Hacı Süleyman Çakır Huzurevi				
Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi	72	71	1	1967
Eskişehir Maide Bolel Huzurevi	90	85	5	1990
Eskişehir Safiye Gönül Bayar Huzurevi	50	48	2	2008
Özel Düşler Vadisi Yaşlı Bakımevi	32	22	10	2008
Türkiye Güçsüzler ve Kimsesizlere Yardım Vakfı Selami Vardar Yaşlılar Köşkü	54	47	7	2004

Alzheimer Derneği Huzurevi				
Yaşlı Bakım Merkezi	20	16	4	2012
Toplam	318	289	29	-

Eskişehir’de, 2013 yılı itibarıyla, 60 yaş üstü 116.521 kişi ve 65 yaş üstü 80.086 yaşlı kişi yaşamaktadır. 6 tane, 318 kişi kapasiteli yaşlı bakım ve huzurevi, büyük bir şehir için yeterli gözükmemektedir. Tıp fakültesi, kamu ve özel hastane olanaklarına sahip, sanayisiyle gelişmiş, ekonomik açıdan iyi durumda olan, nüfusunun %15’inin 60 yaş üstü, %10’unun 65 yaş üstü olan Eskişehir’de yaşlılık önemli hale gelmiştir. 1960’lı yıllar civarında doğan, 45-59 yaş sınıfında, çok sayıda orta yaşlı insanların yaşaması, Eskişehir için yaşlı bakım ve huzurevi talebinin ve yaşlılık yapısının araştırılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

2.5. Eskişehir’de Kadın-Erkek Yaşlılığı

Türkiye’de cumhuriyetin kuruluşundan bu yana kamu ve özel sektör sanayisi ve gelişkin sağlık kurumlarının oluşu, başkent Ankara’ya yakınlığı ve tren yollarının kesişim/dağılım noktasında olması nedeniyle Türkiye’nin belli başlı büyük şehirlerinden olan Eskişehir’de yaşlılıkla ilgili istatistiksel veriler çalışmanın bu kesiminde ele alınmıştır.

1935 yılında 183.205 kişinin yaşadığı Eskişehir’de 60 yaş üstü kişi sayısı 11.409 olup toplam nüfus içindeki oranı %6,2’dir. 60 yaş üstü kadın oranı %3,6 erkek oranı %2,6’dır. 1960 yılına kadar uygulanan nüfus artışı sağlama politikası nedeniyle Eskişehir’in nüfusu 1935 yılına göre, geçen 25 yıllık süre içinde %100 artışla 368.827 kişi olmuş, 60 yaş üstü (23.882) kişi oranı %6,6, erkek oranı (%2,9) artarken, kadın oranı değişmemiştir. 1960 yılından 2013 yılına kadar geçen 47 yıllık süre içinde toplam nüfus 799.724 olup 1960 yılındaki nüfusun 2 katı kadar artmış, yaşlı nüfustaki artış 4 kattan (116.521 kişi) fazla olmuştur. 2013 yılında 60 yaş üstü kişi oranı %14,57’dir. Yuvarlanmış rakamlarla 100 yaşlı kişiden 15’i yaşlıdır. Bu 15 yaşlı kişinin 8’i kadın 7’si erkektir. 1960 yılında yuvarlanmış rakamlarla 100 kişiden 3’ü erkek 4’ü kadın sadece 7’si yaşlı sınıfta görülmektedir. Zamana göre 60 yaş ve üstü kişi oranının %6,2’den %14,6’ya yükseldiği, erkekler için %2,6’dan %6,6’ya, kadınlar için %3,6’dan %7,99’a yükseldiği istatistiklerden belirlenmiştir. Eskişehir için 60 yaş üstü kadın ve erkek nüfusunun toplam nüfus ve yaşlı nüfus içindeki oransal değişimi izlediğine kadın sayısı ve oranlarının erkeklerden yüksek olduğu, Eskişehir’de de Türkiye ve gelişmiş dünya ülkelerine benzer gelişmelerin olduğunu göstermektedir.

Günümüzde pek çok ülkede yaşlılık sınıfı alt yaş sınırı 65 yaş olduğu dikkate alınarak Eskişehir için 65 yaş üstü kişi sayısı verileri ve yaşlı nüfus oranlarının ele alındığı tablo ve şekillere aşağıda yer verilmiştir.

Günseli KURT

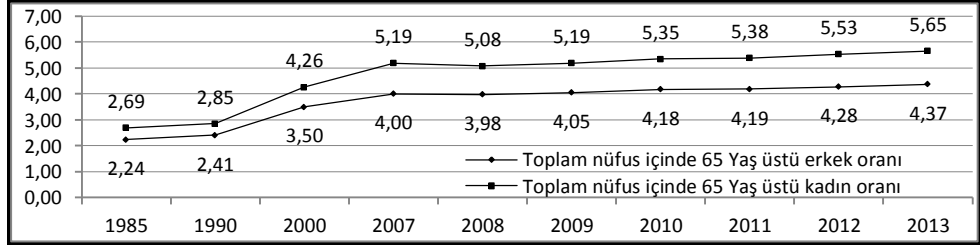
Tablo 4: Eskişehir'in 1985-2013 Arası Genel nüfusu, 65 Yaş Üstü Genel Nüfusu, 65 Yaş Üstü Kadın ve Erkek Nüfusu Oranları

Yıl	65 Yaş ve üstü kişi sayısı	65 Yaş ve üstü Oranı (%)	65 Yaş ve üstü Erkek sayısı	65 Yaş ve üstü Erkek Oranı(%)		65 Yaş ve üstü Kadın sayısı	65 Yaş ve üstü Kadın oranı(%)		Nüfus (Toplam)
				Yaşlılar içinde	Toplam içinde		Yaşlılar içinde	Toplam içinde	
1985	29.491	4,94	13.402	45,44	2,24	16.089	54,56	2,69	597.397
1990	33.761	5,27	15.474	45,83	2,41	18.287	54,17	2,85	641.057
2000	52.188	7,76	23.543	45,11	3,50	28.645	54,89	4,26	672.253
2007	66.598	9,19	28.996	43,54	4,00	37.602	56,46	5,19	724.849
2008	67.192	9,06	29.513	43,92	3,98	37.679	56,08	5,08	741.739
2009	69.837	9,24	30.632	43,86	4,05	39.205	56,14	5,19	755.427
2010	72.829	9,53	31.954	43,88	4,18	40.875	56,12	5,35	764.584
2011	74.829	9,58	32.771	43,79	4,19	42.058	56,21	5,38	781.247
2012	77.442	9,81	33.794	43,64	4,28	43.648	56,36	5,53	789.750
2013	80.086	10,01	34.927	43,61	4,37	45.159	56,39	5,65	799.724

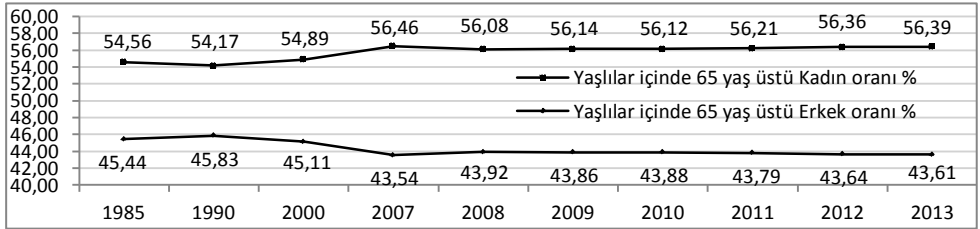
Kaynak: TÜİK 'ten alınmış, nüfus sayımı ya da adrese dayalı kayıt sisteminden elde edilmiş nüfus. Oranlar yazar tarafından hesaplanmıştır.

1985 yılında 597.397 kişinin yaşadığı Eskişehir'de 65 yaş üstü kişi sayısı 29.491 olup, toplam nüfus içindeki oranı %4,94'tür. 65 yaş üstü kadın oranı %2,24 erkek oranı %2,69'dur. Eskişehir yaşlı nüfusu içinde kadın oranı 54,56, erkek oranı 45,44 olarak hesaplanmıştır. 1985 yılında yuvarlanmış rakamlarla 100 yaşlı kişiden 5'i yaşlıdır. 5 yaşlı kişinin 2'si erkek 3'ü kadındır. 100 yaşlıdan 45'i erkek 55'i kadındır.

Eskişehir'in nüfusu 1985 yılına göre, geçen 28 yıllık süre içinde yaklaşık %33,8 artışla 799.724 kişiye ulaşmıştır. Yaşlı nüfusun 1985 nüfusunun 2,72 katına ulaştığı istatistiklerden belirlenmiştir. 65 yaş üstü (80,086) kişi oranı %10,01 erkek oranı %4,37 kadın oranı %5,65 olmuştur. 2013 yılında yuvarlanmış rakamlarla 100 kişiden 4'ü erkek 6'sı kadın olmak üzere 10 tanesi yaşlı sınıfında görülmektedir. 100 yaşlıdan 43'ü erkek 56'sı kadındır.



Şekil 2: Eskişehir için 1985-2013 Yılları Arası 65 Yaş Üstü Kadın ve Erkek Nüfusunun Toplam Nüfus İçindeki Oransal Değişimi



Şekil 3: Eskişehir için 1985-2013 Yılları Arası 65 Yaş Üstü Kadın ve Erkek Nüfusunun Yaşlı Nüfusu İçindeki Oransal Değişimi

Eskişehir için 65 yaş üstü kadın ve erkek nüfusunun toplam nüfus ve yaşlı nüfus içindeki oransal değişimi izlediğine yaşlı kadın sayısı ve oranlarının erkeklerden yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

2.6. Eskişehir'de Kadın Yaşlılığı Konusunda Yapılan Anketlerden Elde Edilen Bulgular

Anketlerden elde edilen verilerin analizinde SPSS paket programından yararlanılmıştır. Çalışmada 65 yaş üstü 41'i kadın 14'ü erkek toplamda 55 kişiye ulaşılmıştır. Yüz yüze anket uygulanan yaşlı kadınların %63,4'ü 65-70 yaş aralığında, %24,4'ü 71-80 yaş aralığında ve %12,2'si 81 yaş ve üstündedir. 65 yaş altı kişiler 79'u kadın 60'ı erkek toplam 139 kişiyle sınırlanmış olarak gerçekleştirilmiştir. Anket uygulanan kişilerin %7,2'si 18 yaş ve altında, %12,2'si 31-40 ve %15,1'i 41-54 yaşlarında iken 19-22 ile 23-30 yaş aralığında %28,8 kişiye ulaşılmıştır. Yaşlılığa yaklaşmış 55-60 yaş aralığındaki kişi oranı %7,9 olarak gerçekleşmiştir.

2.7. Eskişehir'de Kadın Yaşlılığı Konusunda Yapılan Ankette Betimleyici İstatistikler

Anketi yanıtlayan 65 yaş üstü kişilerin %74,5'i kadın, %25,5'i erkek ve kadınların çoğunluğu yaşlı sınıfındadır. Kadınların %9,8'i okuma yazma bilmiyor, %14,6 okuryazar (herhangi bir okul bitirmemiş), %43,9'u ilkokul, %9,8'i ortaokul, %4,9'u lise, %14,6'sı yüksekokul / üniversite, %2,4'ü de yüksek lisans/doktora yapmıştır.

Tablo 5'te verilen istatistiklere göre anketi değerlendirilen 41 kadından %36,6'sının eşi ölmüştür. Yaşlı anketine katılanların betimleyici istatistikleri incelendiğinde 65 yaş üstü kadınların sosyal güvence sorunları olmadığı anlaşılmaktadır. Anket sonuçlarına göre yaşlı kadınların çoğunluğu eşi ile çocuklarıyla yaşamaktadır. Eşi ölmüş kadınların genellikle yalnız yaşadığı belirlenmiştir. Kadınların %27,3'ü birlikte yaşadıkları kişilere ekonomik olarak bağımlıdır. Eskişehir'de yapılan çalışma sonucunda 65 yaş üstü eşi ölmüş kadınların %70,6'sının aylık geliri 501-1000 TL sınırları arasındadır. Eşi ile birlikte yaşayan kadınların %29,4'ünün aylık geliri 1001-1500 TL ve %20,6'sının aylık geliri 501-1000 TL arasındadır. Eskişehir'deki kadınlar eşi sağ veya ölmüş olsun düşük gelirle yaşamak zorundadır.

Tablo 5. 65 Yaş Üstü ve Altı Kişilerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı

65 Yaş Üstü Eğitim Durumu		Cinsiyet		Toplam
		Kadın	Erkek	
Okuma Yazma Bilmiyor	Sayı	4	1	5
	%	9,8	7,1	9,1
Okuryazar "Okula gitmemiş"	Sayı	6	0	6
	%	14,6	,0	10,9
İlkokul	Sayı	18	8	26
	%	43,9	57,1	47,3
Ortaokul	Sayı	4	1	5
	%	9,8	7,1	9,1
Lise	Sayı	2	3	5
	%	4,9	21,4	9,1
Yüksekokul/ Üniversite	Sayı	6	1	7
	%	14,6	7,1	12,7
Yüksek Lisans/ Doktora	Sayı	1	0	1
	%	2,4	,0	1,8
Medeni Durumu				
Bekâr	Sayı	1	0	1
	%	2,4	,0	1,8
Evli	Sayı	23	11	34
	%	56,1	78,6	61,8
Boşanmış	Sayı	2	1	3
	%	4,9	7,1	5,5
Eşi Ölmüş	Sayı	15	2	17
	%	36,6	14,3	30,9
Sosyal Güvence				
Yok	Sayı	0	1	1
	%	0	7,1	1,8
Emekli Sandığı	Sayı	11	3	14
	%	26,8	21,4	25,5
SSK	Sayı	28	9	37
	%	68,3	64,3	67,3
BAĞ-KUR	Sayı	2	1	3

	%	4,9	7,1	5,5
Toplam	Sayı	41	14	55
	%	74,5	25,5	100,0
65 Yaş Altı GENÇ				
Eğitim Durumu	Cinsiyet			Toplam
		<i>Kadın</i>	<i>Erkek</i>	
İlkokul	Sayı	12	0	12
	%	15,2	0	8,6
Ortaokul	Sayı	3	6	9
	%	3,8	10,0	6,5
Lise	Sayı	19	14	33
	%	24,1	23,3	23,7
Yüksekokul/ Üniversite	Sayı	44	36	80
	%	55,7	60,0	57,6
Yüksek Lisans/ Doktora	Sayı	1	4	5
	%	1,3	6,7	3,6
Medeni Durumu				
Bekâr	Sayı	47	46	93
	%	59,5	76,7	66,9
Evli	Sayı	24	13	37
	%	30,4	21,7	26,6
Boşanmış	Sayı	5	0	5
	%	6,3	,0	3,6
Eşi Ölmüş	Sayı	3	1	4
	%			
Sosyal Güvence				
Yok	Sayı	3	9	12
	%	3,8	15,0	8,6
Emekli Sandığı	Sayı	12	8	20
	%	15,2	13,3	14,4
SSK	Sayı	54	33	87
	%	68,4	55,0	62,6
BAĞ-KUR	Sayı	9	7	16
	%	11,4	11,7	11,5
Yeşil Kart	Sayı	0	1	1
	%	0	1,7	0,7
Özel Sağlık Sigortası	Sayı	1	2	3
	%	1,3	3,3	2,2
Toplam	Sayı	79	60	139
	%	56,8	43,2	100

65 yaş altı kişilerin, %56,8'i kadın, %43,2'si erkektir. Anketi yanıtlayanlarda okuma yazma bil-meyen yoktur. Genç ve orta yaşlıların büyük bir kısmı lise ve yüksekokul/üniversite mezunudur. Anketi yanıtlayan gençlerin ve orta yaşlı kişilerin çoğunluğu bekâr ya da evlidir, çekirdek aileye ve sosyal güvenceye sahiptir. Gençlerin ve orta yaşlı kişilerin %11,5'i ailesinde 1, %16,5'i 2 kişiyi yaşlı

gördüğünü belirtmiştir. Aylık gelir düzeyleri ise %22,3 oranıyla 501-1000 TL, %25,2 oranıyla 1001-1500 TL, %27,3 oranıyla 1501-2500 TL aralıklarında yoğunlaşmıştır. Anket uygulanan kişilerin ekonomik durumunun yeterince iyi olmaması yaşlı bakımında sorunlar yaşanabileceğini göstermektedir.

2.8. Likert Ölçekli İfadelere Verilen Yanıtların Değerlendirilmesi

65 yaş ve üstüne uygulanan, koşullar gereği kısıtlı sayıdaki 41 anketteki, Likert ölçekli 26 ifadenin güvenilirlik (Cronbach's Alpha) değeri 0,669 olarak belirlenmiştir. Güvenilirliği bozan "Huzur evine gitmektense evde tek başına yaşamayı tercih ederim" ifadesi çıkarıldıktan sonra güvenilirlik değeri 0,741 olarak belirlenmiştir. Bulunan değer $0,7 < \alpha < 0,8$ aralığında olduğundan ölçeğin iyi derecede güvenilir olduğuna karar verilmiştir. 65 yaş altındaki kişilere uygulanan, yeterince duyarlılık gösterilmeden yanıtladığı düşünülen anketlerdeki 37 tutum ifadesinin güvenilirlik değeri 0,665 olarak belirlenmiştir. 139 anketteki güvenilirliği bozan 5 ifade sırayla çıkarılarak güvenilirlik analizleri yapılmış anketin güvenilirlik değeri 0,703 olmuştur*.

2.8. 1. 65 Yaş Üstü Kadın Anketine Verilen Yanıtlar

65 yaş üstü kadınların gençler hakkındaki algıları genellikle olumludur. Gençlerin yaşlılara yardım ettiğini, saygı gösterdiğini ancak bir arada yaşamak istemedikleri yargısındadırlar. Kadınların %39'u gençlerin nasihat almaktan hoşlanmadığını ve bilinçsizce davrandığını belirtmiştir. Orta yaşlıların gençlere göre yaşlılara karşı daha duyarlı olmalarına karşın evlerinde yaşlı istemediklerini düşünmektedirler. "Orta yaşlılar evlerinde yaşlılara bakma konusunda isteklidir" ifadesine evet katılıyorum(%26,8),emin değilim(kararsızım%24,4) ve hayır katılmıyorum(%26,8) yanıtları birbirine yakın çıkmıştır. Aile içindeki sevgi saygı yüksekliğinin yaşlıya karşı da saygılı davranmada etkin olduğunu belirtmektedirler. Günümüzün yaşlı kadınları değişen düzen ve gelişen teknolojinin onları sosyal hayatın dışında bırakmadığına %36,6 oranıyla kesinlikle katılmaktadır.

Huzur evine gitmek istemeyip evinde tek başına yaşamayı düşünen kadınlar %39 oranında iken huzur evine gitmeyi düşünenlerin oranı ise %24,4'tür(Yüz yüze uygulanan ve güvenilir cevapların alındığına inanılan ifadedir). Çocuklarının düzenini bozmak istemeyip huzur evinde kalmayı tercih edenler %43,9'dur. Yaşlı kadınların geneli hayatının kolay olacağını, bakacak kimsenin olmadığını, tek kalacağını ve sağlık sorunu olması durumunda huzurevlerinde ya da yaşlı evlerinde yaşamak istediğini belirtmektedir. Huzur evlerinin hayatlarını daha da kolaylaştıracağı beklentisi içindedirler. Kamu ve sivil toplum kuruluşlarının yaşlılar için kültürel etkinlikler düzenlemesini ve kendi deneyimlerinden faydalanmalarını çok istemektedir. Bakıma muhtaç yaşlılar için huzur evi ve yaşlı bakım evi sayısının artırılması düşüncesine kesinlikle katılmaktadırlar.

* "aile büyüklerimin yaşlandığında huzur evinde kalmasını istemem" İfade 27, "insanlar yaşlandıkça gençliklerine göre daha anlayışlı olur" İfade 13, "Yaşlı insanlarla konuşmak canımı sıkıyor" İfade 17, "evde yaşlı birisi yaşıyorsa evle ilgili kararlar verilirken yaşlıya danışılmalıdır" İfade 25 ve "Yaşlıların görünüşleri rahatsız edicidir" İfade 10

2.8. 2. Genç Anketine Verilen Yanıtlar

Eskişehir’de anketi yanıtlayan 65 yaş altı 139 kişi yaşlılar hakkında olumlu, korumacı ve saygılı davrandıklarını ifade etmişlerdir. Genç ve orta yaşlı kişiler yaşlıların baskıcı, çok fazla konuşan, kendi kurallarını başkalarının üzerinde devam ettirmeye çalışan kişiler olduğunu düşünmelerine rağmen çevresindeki yaşlıların varlığının önemli olduğunu, yaşlı komşularına sürekli yardımda bulduklarını ve evlerinde yaşlı yakınlarına bakabileceklerini belirtmektedirler. %42,4 oranı ile evde yaşlı birinin yaşaması durumunda, evle ilgili kararlarda yaşlıya da danışılması düşüncesine katılmaktadırlar.

“İnsanlar yaşlandığında huzur evinde yaşmalıdır.” ifadesine gençlerden %43,9 oranında kesinlikle katılmıyorum yanıtı alınmıştır ve yaşlıların aile ortamında yaşamalarını %45,3 oranıyla kesinlikle istemektedirler. Bu ifadelere katılım oranlarının yüksek çıkması dikkat çekmektedir. Çocuğa bakmak için aileden bir yaşlının varlığını isteyenlerin oranı %36,0 iken kararsız ve katılmayanların oranı %25’lerdedir.

65 yaş öncesi kişilere uygulanan anket sonucuna göre, 19-22 yaş aralığındaki genç kızlar, 41-54 yaş aralığındaki kadınlar ile 23-30 yaş aralığındaki erkekler, beklenenin aksine, yaşlıların evdeki düzeni bozduğunu düşünmemektedir. Aynı yaş grupları “Evimde yaşlı bir kimsenin yaşamasını istemiyorum” ifadesine benzer şekilde katılmamaktadır. Anketi yanıtlayanların genelinin huzur evlerinde kötü muamele olduğu düşüncesi ile ailedeki yaşlıların huzur evinde kalmasını istememekte (%44,6) ve yaşlıların huzur evlerinde daha rahat bir hayat sürecekleri ifadesi konusunda kararsızdır (%43,9).

Tablo 6: Yaşa (kuşaklara) ve Cinsiyete Göre
“Evimde Yaşlı Birinin Yaşamasını İstemiyorum” İfadesine Katılma Oranları

Cinsiyet	Yaş	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
KADIN	16-18	1,3	3,8	2,5	1,3	0
	19-22	7,6	13,9	6,3	3,8	0
	23-30	3,8	8,9	2,5	2,5	1,3
	31-40	3,8	5,1	1,3	0	0
	41-54	12,7	6,3	1,3	0	0
	55-60	6,3	1,3	2,5	0	0
ERKEK	16-18	0	3,3	1,7	0	0
	19-22	3,3	11,7	6,7	3,3	0
	23-30	13,3	13,3	10,0	3,3	1,7
	31-40	3,3	6,7	3,3	1,7	0

41-54	3,3	3,3	1,7	0	0
55-60	5,0	0	0	0	0

2.8. 3. Yaşlı ve Genç Anketlerinde Seçilen Bazı Benzer İfadelerin İstatistiksel Olarak Karşılaştırılması

Yaşlı ve gençlerin benzer ifadelere verdikleri yanıtların, karşılıklı bakış açılarının/tutumlarının değerlendirilmesi amacıyla, Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. İstatistiksel olarak farkın önemliliği $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir. Anketlerde olumlu tutum ifadelerine katılım düzeyleri; Tamamen katılıyorum=5, Katılıyorum=4, Kararsızım=3, Katılmıyorum=2, Kesinlikle katılmıyorum=1 şeklinde, olumsuz ifadeler ise tam tersi şekilde puanlanmaktadır.

“Gençlerle konuşmayı seviyorum”(yaşlı kadınlara uygulanan ankette Likert ölçekli 7. ifade) ile “Yaşlı insanlarla konuşmayı seviyorum”(gençlere uygulanan ankette Likert ölçekli 19. ifade) ifadelerine verilen yanıtlar araştırıldığında, çalışma kapsamındaki yaşlı kadın ve gençlerin verdikleri yanıtların sıralamasının birbirinden farklı ($z = -3.177$ ve $p = 0,001$) olduğuna karar verilmiştir. İfadelere katılım düzeylerinin sıralama ortalaması farklıdır.

Tablo 7: Yaşlılarla ve Gençlerle Konuşmayı Seviyorum İfadelerine Verilen Yanıtlar

Yaşlılarla/gençlerle konuşmayı seviyorum	Yaşlı	Genç
Hiç katılmıyor	0	3
Katılmıyor	2	10
Kararsız	2	17
Katılıyor	12	64
Tam katılıyor	25	45
Ortalama	4,46	3,99
Standart sapma	0,809	0,967
Toplam	41	139

Mann-Whitney U testinde kullanılan ham verilerden hesaplanan; yaşlıların gençlerle, gençlerin yaşlılarla karşılıklı konuşmayı sevmeye istatistiklerinden hareketle (Tablo 7 ve Tablo 8’deki ortalama, standart sapma, ifadeye katılım düzeylerine ait yüzdelik dilimler) gençlerle yaşlı kadınların karşılıklı konuşmayı sevmekte olduğu sonucuna varılmaktadır.

65 yaş üstü kadınların “Çocuklarımla düzenini bozmamak için huzur evinde/yaşlı evinde yaşamayı tercih ederim(16)” ifadesi ile gençlere yöneltilen “Evimde yaşlı bir kimsenin yaşamasını istemiyorum(26)” ifadesine verilen yanıtların uyumsuz olduğu belirlenmiştir(Tablo 9). Gençlerin “Huzur evleri, yaşlıların daha rahat bir hayat sürebilecekleri yerlerdir(36)” ifadesi ile yaşlıların “Huzur evleri / yaşlı evleri, yaşlıların daha rahat bir hayat sürebilecekleri yerlerdir(23)” ifadelerinde de görüş farklılığı ortaya çıkmıştır (Tablo 9). Çalışma kapsamındaki gençler kendilerine sorulan ifadeye

katılmama yönünde yanıt verirken, yaşlı kadınlar benzer ifadeye katılma yönünde yanıt vermişlerdir (Tablo 8).

Tablo 8: 65 yaş Üstü ve Altı Kişilere Uygulanan Anketlerdeki Benzer Soruların Betimleyici İstatistikleri

	N	ortalama	Std. sapma	En küçük	En büyük	Yüzelik dilimler		
						İlk çeyrek	%50 (Medyan)	Son çeyrek
yifade7	41	4,46	,809	2	5	4,00	5,00	5,00
gifade19	139	3,99	,967	1	5	4,00	4,00	5,00
yifade16	41	3,05	1,378	1	5	2,00	4,00	4,00
gifade26	139	2,07	,983	1	5	1,00	2,00	3,00
yifade23	41	3,10	1,241	1	5	2,00	3,00	4,00
gifade36	139	2,58	,963	1	5	2,00	3,00	3,00
yifade26	41	4,32	1,128	1	5	4,00	5,00	5,00
gifade37	139	3,63	1,085	1	5	3,00	4,00	4,00
yımutlumu- nuz	41	3,80	1,209	1	5	3,00	4,00	5,00
6-gifade16	139	3,48	0,988	1	5	3,00	4,00	4,00

65 yaş üstü kadınların “Bakıma muhtaç yaşlılar için huzur evlerinin / yaşlı evlerinin sayısı artırılmalıdır(26)”ifadesi ile gençlerin “Bakıma muhtaç yaşlılar için huzur evlerinin sayısı artırılmalıdır(37).” ifadesine katılım düzeyleri sıralamasının istatistiksel olarak uyumsuz olduğu belirlenmiştir. %5 anlam düzeyi ve gruplar bakımından Y26 ve G37 ifadelerine verilen yanıtların sıralama ortalamalarının arasında fark olduğuna, farklı düşündüklerine karar verilmektedir (zhesap= -4.512, p= 0.000).

Tablo 9: 65 Yaş Üstü ve Altı Kişilere Uygulanan Anketlerdeki Benzer Soruların Test İstatistikleri

Test istatistikleri	İfade Y7G19	İfade Y16G26	İfade Y23G36	İfade Y26G37	Yaşlımutlu- yum 6-G16
Mann-Whitney U	1983,500	1695,500	2025,500	1609,000	2309,000
z	-3,177	-4,089	-2,933	-4,512	-1,915
Anlamlılık düzeyi (2-uçlu)	,001	,000	,003	,000	,056

Genel olarak Eskişehir’de yaşayan ve anketi yanıtlayan yaşlı kadınlar mutlu olduklarını söylemektedir. Gençler “insanlar yaşlandıkça mutsuz olur.” (16) ifadesine katılmamaktadırlar. Çalışmada yaşlı kadınların “Mutlu musunuz?” ifadesine verdikleri yanıtlarla, gençlerin insanlar yaşlandıkça mutlu olur şekline dönüştürülmüş yanıtlarının uyumluluk ve ortalamalarının eşitliği istatistiksel analizlerle doğrulanmaktadır. 65 yaş üstü kişilerin katılım düzeylerinin ortalaması 3,80 ve standart sapması 1,209 iken gençlerin ortalaması 3,78 ve standart sapması 1,178’dir. Mann-Whitney U için test istatistiği -1,915 ve p değeri 0,05 ten büyüktür(Tablo 9). Eskişehir’de 65 yaş üstü ve altı kişiler yaşlandıkça mutlu olduğunu düşünmektedir, ifadelere katılma düzeyi sıralamaları aynıdır.

Tablo 10: 65 Yaş Altı ve Üstü Kişilerin Yaşlılıkta Mutlulukla İlgili İfadelere Verdikleri Yanıtlar

65 yaş üstü Yaşlı katılım düzeyiyle sayı ve oranları	"mutluyum" ifadesine			"insanlar yaşlandıkça mutsuz olur" ifadesine					
	41 kadın içinde	14 erkek içinde	Toplam	65 yaş altı Genç katılım düzeyiyle sayı ve oranları	Kadın	Erkek	Toplam		
Hiç mutlu değil	Kişi sayısı	1	2	3	Kesinlikle katılmıyorum	Kişi sayısı	12	9	21
	Katılım oranı	33,3	66,7	100,0		Katılım oranı	57,1	42,9	100,0
	Cinsiyette oran	2,4	14,3	5,5		Cinsiyette oran	15,2	15,0	15,1
	Toplamda oran	1,8	3,6	5,5		Toplamda oran	8,6	6,5	15,1
Kısmen mutlu	Kişi sayısı	7	0	7	Katılmıyorum	Kişi sayısı	24	28	52
	Katılım oranı	100,0	0	100,0		Katılım oranı	46,2	53,8	100,0
	Cinsiyette oran	17,1	0	12,7		Cinsiyette oran	30,4	46,7	37,4
	Toplamda oran	12,7	0	12,7		Toplamda oran	17,3	20,1	37,4
Orta	Kişi sayısı	7	5	12	Kararsızım	Kişi sayısı	28	13	41
	Katılım oranı	58,3	41,7	100,0		Katılım oranı	68,3	31,7	100,0
	Cinsiyette oran	17,1	35,7	21,8		Cinsiyette oran	35,4	21,7	29,5
	Toplamda oran	12,7	9,1	21,8		Toplamda oran	20,1	9,4	29,5
Mutlu	Kişi sayısı	10	4	14	Katılıyorum	Kişi sayısı	14	9	23
	Katılım oranı	71,4	28,6	100,0		Katılım oranı	60,9	39,1	100,0
	Cinsiyette oran	24,4	28,6	25,5		Cinsiyette oran	17,7	15,0	16,5
	Toplamda oran	18,2	7,3	25,5		Toplamda oran	10,1	6,5	16,5
Çok mutlu	Kişi sayısı	16	3	19	Kesinlikle katılıyorum	Kişi sayısı	1	1	2
	Katılım oranı	84,2	15,8	100,0		Katılım oranı	50,0	50,0	100,0
	Cinsiyette oran	39,0	21,4	34,5		Cinsiyette oran	1,3	1,7	1,4
	Toplamda oran	29,1	5,5	34,5		Toplamda oran	0,7	,7	1,4

Gençlerin, yaşlandıkça mutsuz olunur biçimindeki olumsuz ifadeye katılım düzeylerinin cinsiyetleri itibarıyla sıralaması araştırıldığında, kadınlarla erkekler farklı düşünmemektedir. Cinsiyet grupları yanıt sıralamalarının ortalamaları arasında istatistiksel olarak önemli bir fark olmadığı saptanmıştır ($z=-1,230$ ve $p>0.05$).

Tablo.11: “İnsanlar Yaşlandıkça Mutsuz Olur” İfadesinin Cinsiyete Bağlı Değerlendirmesi

cinsi- yet	N	Yüzdeler dilimleri							Test	Gifade16
		ortala- ma	Stan- dart sapma	ilk çey- rek	%50 (Med- yan)	Son çey- rek	Sıralama ortalama- sı	Sırala- ma toplamı		
Kadın	79	2,59	,994	2,00	3,00	3,00	73,50	5806,50	Mann- Whitney U	2093,500
Erkek	60	2,42	,979	2,00	2,00	3,00	65,39	3923,50	z	-1,230
									a.d. (2- uçlu)	,219

a. Gruplandırma değişkeni: cinsiyet

Bu kesimde elde edilen sonuçlara göre; kadın/erkek ayrımı olmaksızın Eskişehirli gençlerin, yaşlılığa yönelik olumlu tutum ve bakış açısı kazanmış oldukları söylenebilir. Yaşlıları/yaşlı kadınları gözlemleyen, yaşlılarla birlikte yaşayan ya da ebeveynlerinin yaşlılara karşı olumlu tutumlarını rol modeli aldıkları, yaşlılık dönemini tanıyarak, yaşlılarla iyi iletişim kurdukları, saygılı, korumacı oldukları ve onların yaşam deneyimlerini paylaştıklarını düşündürten bulgulara ulaşılmıştır.

3. Sonuç ve Öneriler

Tüm ülkeler gibi Türkiye’de de gelecekte çok büyük sorunlara yol açacağı düşünülen yaşlılığın artışı, yaşlı kadın nüfusu artışı ile gençlerin yaşlı ve yaşlı kadınların gençlerden beklenti ve algılarını araştırmak üzerine yapılan çalışma Eskişehir ölçekli olmasına rağmen ulusal anlamda artan sorunlara ışık tutmaktadır.

Bu çalışmada, nüfus yaş dağılım piramitleriyle yaşlı nüfus gruplarına ve hazırlanan tablolardaki oranlara bakıldığında, hem Türkiye hem Eskişehir’de yaşlı kadın sayısının sayısal ve oransal olarak erkeklerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Eskişehir’de yaşayan 65 yaş üstü kişilere yüz yüze ve 65 yaş altı kişilere uygulanan kısıtlı anket sonuçlarına göre insanlar genelde karşılıklı anlayış içinde, olumlu, korumacı ve saygı çerçevesinde davranışlarda bulunmaktadır. Çoğunluğu çekirdek ailelerden oluşan insanlar yaşlıların, huzurevlerinde yaşaması ifadesine katılmamışlardır. Yüz yüze iletişim kurulabilen kişilerden alınan bilgilere dayanarak yaşlı bakım evlerinin artırılmasının istendiği, bu tür

yerlerle ilgili kötü algıların yıkılması ve yaşlılar için etkinliklerin artırılmasının istendiği ve gerekliliği vurgulanabilir.

Yaşlı bakımının oldukça hassas olması nedeniyle, huzurevi inşa etmek ve yaşlılara barınma imkânı sağlamak yönetmeliklerle standarda bağlanmıştır. İnşası yüksek maliyetli, yönetimi külfetli, çok sayıda doktor, yaşlı bakımı eğitimi almış sağlık teknikeri, temizlik görevlisi, aşçı, psikolog vd. elemanların çalışmasının zorunlu olduğu yaşlı bakım evi–huzur evi gibi kurumların oluşturulması ekonomik zorluklar, zaman, önceden planlama yapmayı, bu kurumlarda çalışacak, kurumları yönetecek insanların eğitimini gerektirmektedir. Yaşlıların barınma ve sağlık ihtiyaçlarının giderilmesinin yanı sıra, talepler doğrultusunda yaşam doyumunu sağlayacak koşulların da hazırlanması yönünde çalışmalar artırılmalıdır. Bu hız ve büyüklükteki yaşlı nüfus artışı ve yaşlı bakım hizmetleri doğru yönetilmediği takdirde öncelikle ekonomik sonra sosyal ve toplumsal pek çok sorunlara yol açabilir.

2013 yılında tarafımdan önerilerek yapılan araştırmada, Eskişehir’de 112.865 kişi olan 60 yaş üstü nüfusun, 2023 yılında 154.716 kişi ve toplam nüfus içindeki oranın %17 olacağı, 20 yılda yaşlılığa yakın nüfusun yaklaşık %32 oranında artacağı tahmin edilmiştir (Gökta, 2013). 2023 yılında, yaşlı bakım evlerine gidecek olası 14.070 yaşlının çoğunluğu kadın olacaktır. Türkiye’de geçmişte hiç geliri olmayan ya da çok az geliri olan, eşi ölmüş ve yalnız yaşayamayan yaşlı kadınlar çocuklarına sığınmakta idi (bazıları kendi isteğiyle ya da zorunluluk nedeniyle çocuk bakımı, ev hizmeti yapma ya da parasını verme karşılığında). Ancak günümüzdeki yaşlılığa yakın kadınların, eğitim düzeyi, çalışma yaşamına katılımı, sosyo kültürel vd. yapısı geçmişteki kadınlardan daha farklıdır. Ortalama hane büyüklüğü 2,8 olan Eskişehir’de gelecekte tek başına yaşamını sürdürmek zorunda kalacak kişi(kadın) sayısı çok artacaktır. Tüm bu ve benzeri demografik/toplumsal değişiklikler dikkate alınarak yaşlılık sorunlarının çözümü yönünde çalışmalar yapılmalıdır. Hayatın son döneminin zor koşullarda geçirilmemesi çabaları tüm toplumun sorunu ve sorumluluğudur.

Sonuç olarak, tüm gelişmiş ülkelerde hızla önüne geçilmeye çalışılan ve yaşlılara hak edilen refahın sunulmaya çalışıldığı “yaşlılık” olgusu, Türkiye’de de yapılan çalışmalar ve istatistiklerden de anlaşılacağı üzere dikkatle ele alınması gereken bir konudur. Türkiye’de yaşlanma ve yaşlılık olgusu ile ilgili kongre ve konferanslar, 2000’li yıllarda Türk Geriatri Vakfı ile Ulusal Sosyal ve Uygulamalı Gerontoloji Derneği’nin öncülüğünde düzenlenmiş, üniversitelerde bilim ve anabilim dalları kurularak, yoğun çalışmalara başlanmıştır. Demografik değişimlerin yarattığı ve yaratacağı sonuçlar başta istatistiksel verilerle değerlendirilerek, bilimsel toplantılarda özellikle yaşlılık konusuyla ilgili tıp-sosyoloji-psikoloji bilim dalı uzmanlarının görüşleriyle, disiplinler arası işbirliğiyle araştırılmakta, yöneticiler ve toplum bilgilendirilmektedir. Bu çalışmayla Eskişehir il örneği üzerinden “Türkiye’de yaşlı kadın olmak”; yaşlılık, yaşlı/genç ilişkisi ve sorunlar karşısındaki algı-beklenti-yargı-tutum, istatistikler, kaynak yayınlar ve yüz yüze yapılan anket çalışmalarındaki görüşmelerle araştırılarak ele alınmıştır.

İnsan yaşamı evrelerden oluşmaktadır ve tüm evrelerin nasıl yaşanacağını bilmesi kişinin yaşam kalitesini olduğu kadar toplumun huzurunu da etkileyecektir. Toplum, kişilerine yaşlılık döneminde karşılaştacağı fiziksel, toplumsal, ekonomik, psikolojik, barınma vd. sorunları yaşatma-

mak için ve gelecekte kendileri için hazırlıklı olunmasını sağlamak durumundadır. Yaşlılık, sadece 60 ya da 65 yaş üstü kişileri ilgilendiren ve yaşlı problemlerinin acele/anlık çözüldüğü veya yaşlı problemlerini ifade eden bir olgu değil, tüm toplumu ilgilendiren olgudur. Yaşlılığı doğru yönetmek, yaşlılığı güvence altına almak, bu yaş döneminin sorunlarını çözebilecek gücü elinde bulunduran kişilerin/kurumların elindedir. Günümüz insanları yakın gelecekte yaşlılık problemi yaşayan yaş grubuna dâhil olacaklarının bilinciyle hareket etmelidir. Özellikle kadınların yaşam sürelerinin uzunluğu, yaşlılığa özel olarak kadınlar açısından da bakılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Kaynaklar

Arun, Ö. (2013). *International Spotlight: Developing a Gerontological Social Policy Agenda for Turkey*, The Gerontologist Cite journal as: The Gerontologist vol. 53, no. 6, s.891–897.

Arun, Ö. (2014). 'Que Vadis' Türkiye? 2050'ye Doğru Yaşlanan Türkiye'yi Bekleyen Riskler, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Sayı:32 s.1-12.

Arun Ö. & Çakıroğlu-Çevik A.(2013). *Quality of life in an ageing society A comparative analysis of age cohorts in Turkey*, Zeitschrift für Gerontologie und Geriatrie, vol. 46, no.8, s.734–739.

Arun, Ö. & Arun, K. B. (2011). *Türkiye'de Yaşlı Kadının En Büyük Sorunu: Dulluk*, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi 10(4), s.1515-1527 (Son erişim: Nisan.2014, <http://sbe.gantep.edu.tr>)

Aksoydan E., (2005). *Yaşlılık ve Beslenme*, Burgaz Matbaası Ankara, s. 8-9.

Baran A. G.(2011). *Aile Sosyolojisi*(6. Ünite), Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisi, s.139-140.

Devlet planlama Teşkilatı(2007). *Türkiye'de Yaşlıların Durumu ve Yaşlanma Ulusal Eylem Planı*, <http://ekutup.dpt.gov.tr/>(Son erişim: Nisan.2014) , s. 5, 11, 12, 22.

Ek S.(2007). *Geriatric Hizmetleri Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Ankara İli Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Gazi üniversitesi, s.5, 12, 14-15, 21.

Gökta A.(2013). *Eskişehir'in 2023 Yılı Yaşlı Nüfusunun Tahmin Edilmesi ve Bu Tahmin Üzerinden Huzurevi İhtiyacının Belirlenmesi*, ESOĞU İstatistik bölümü yayınlanmamış bitirme ödevi.

Konak A.& Çiğdem Y.(2005.) "Yaşlılık Olgusu: Sivas Huzurevi Örneği" Cumhuriyet Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal bilimler Dergisi, Sayı:29, No:1, s. 28-29, 32-33, 23-63.

Kurt G. & Çiçek N.(2014). "Türkiye'de Yaşlı Kadın Olmak (Eskişehir İl Örneği)", Eskişehir Osmangazi Üniversitesi II. Kadın Araştırmaları Sempozyumu 2-4 Mayıs 2014.

Kurt G.(2008). *Türkiye'de Yaşlılık Olgusuna Sosyolojik Bir Bakış (Sivas İl Örneği)*, Yük. Lis. Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, s.19, 24, 31, 33-35, 41-42, 70, 74, 124.

Mandıracıoğlu A.(2010). *Dünyada ve Türkiye'de yaşlıların demografik özellikleri*, Ege Tıp Dergisi, Cilt:49, s.39-42.

Nahçıvan, & Demirezen E.& Erdoğan S.(1999). “Birinci Basamakta Yaşlılarda Depresyon ve İlişkili Faktörler: Sosyo-Demografik Özellikler, Deneyimlenen Sosyal Kayıplar, Sağlık Sorunları ve İyilik Durumu” Trabzon: 35. Ulusal Psikiyatri Kongresi.

Öz F.(2002). *Yaşamın Son Evresi: Yaşlılık Psikososyal Açından Gözden Geçirme*, Kriz Dergisi, Sayı:10, cilt:2, s.18, 22.

Özdiçiner N. S.(2008). *Türk Turizm Pazarında Yaşlı Yabancı Tüketicilerin Turistik Tercihleri*, Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, s.134-146.

Öztop H., Şener A., Güven S., *Evde bakımın yaşlı ve aile açısından olumlu ve olumsuz yönleri*, Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, s. 39-49.

Tufan İ.(2007). *Birinci Türkiye Yaşlılık Raporu*, s. 10, 22, 32, 34, 36-37, 41, 55. (Son erişim: Nisan.2014)

Tufan İ. *Yaşlı ve Engelli Turizmi*, http://www.itgevakif.com/pdfs/YaşlıTurizmi_itufan_sicher.pdf (Son erişim: Ekim.2014)

Tufan İ. *Alzheimer Hastaları: Durum-Öngörü-Öneri*, http://www.itgevakif.com/journal/Dergi_1_Alzheimer.pdf (Son erişim: Ekim.2014)

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu)(2012) *İstatistiklerle Yaşlılar 2012*, Ankara.

TÜİK, 2011, *İstatistik Yıllığı*, Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, Ankara, s. 64.

Yararlanılan İnternet Siteleri

<http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/sosyalhi/sosyalhi.htm> (Son erişim: Nisan.2014)

<http://proje.akdeniz.edu.tr/Gerontoloji/anasayfa.aspx> (Son erişim: Nisan.2014)

<http://www.eyh.gov.tr/tr> (Son erişim: Ekim.2014)

www.dpt.gov.tr/DocObjects/Download/1968/plan9.pdf (Son erişim: Nisan.2014)

www.geriatri.hacettepe.edu.tr/soru/geriatri.doc (Son erişim: Nisan.2014)

www.itgevakif.com (Son erişim: Ekim.2014)

<http://www.sdemirelhuzurevi.gov.tr>. (Son erişim: Nisan.2014)

<http://shmyo.akdeniz.edu.tr/yasli-bakim-hizmetleri>.

www.sakarya.edu.tr/~hgurak/yazilar/makale/ONGOM.doc (Son erişim: Nisan.2014)

www.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=15844 (Son erişim: Nisan.2014)

<http://tr.euronews.com/2014/09/28/papa-yasli-lari-kaderine-terk-etmek-bir-tur-otenazi/>

<https://www.ogu.edu.tr>.

